

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1CdoR/17/2024
Identifikačné číslo spisu:	1520201364
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1520201364.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú F. E., narodenú X. Q. XXXX, zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vázovova 7/A, Bratislava, dieťa rodičov - matky Z. X. E., narodenej XX. J. XXXX, U., T. XX, zastúpená advokátskou kanceláriou ANDELOVÁ & Co., s. r. o., Bratislava, Tomášikova 15950/10H, a otca Z. R. E., R., narodeného XX. H. XXXX, T. U., R. XX, za účasti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o zníženie výživného, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. B5-20P/41/2020 (predtým na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20P/41/2020), o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. júla 2024 sp. zn. 15CoP/35/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 7. júla 2022 č. k. 20P/41/2020, zamietol návrh otca na zníženie bežného výživného na maloletú F. E., nar. XX. XX. XXXX (I. výrok), zmenil rozsudok Okresného súdu Pezinok č.k. 5C/241/2011-362 zo dňa 11. 11. 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Co/26/2014-391 zo dňa 25. 02. 2014 v časti príspevku na tvorbu úspor tak, že s účinnosťou od 01. 05. 2016 otec nie je povinný prispievať na tvorbu úspor maloletej F. E., nar. XX. XX. XXXX (II. výrok), vo zvyšku návrh otca v časti tvorby úspor zamietol (III. výrok) a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (IV. výrok).

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil po právnej stránke ustanoveniami § 26, § 62 ods. 2, 4, 5, § 63 ods. 1, 2, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „ZoR“), § 121 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a vecne tým, že v posudzovanej veci mal za preukázané, že návrh otca na zníženie bežného výživného nie je podaný dôvodne, preto ho v celom rozsahu zamietol. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že je v možnostiach a schopnostiach otca platiť výživné na bežnú výživu maloletej v doterajšej výške. Uviedol, že otcom navrhovaná výška výživného

nezodpovedá v žiadnom prípade ani základným potrebám maloletej. Mal za preukázané, že otec vzhľadom na onkologické ochorenie bol dňa 27. 02. 2014 uznaný invalidným so vznikom invalidity 01. 05. 2013, teda prakticky v čase poslednej úpravy výživného na maloletú. Čo sa týka jeho zdravotného stavu, v tomto smere nenastala žiadna zmena, aktuálne je bez liečby a bez zvýšených nákladov. Súd prvej inštancie zotrval na závere, že otec sa v priebehu konania snažil zneprehľadniť svoje majetkové a príjmové pomery. V konkrétnostiach uviedol, prečo zníženie výživného na maloletú neprichádza do úvahy. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že v danom prípade návrh otca, vychádzajúc zo stavu v čase vyhlásenia rozsudku, v porovnaní so stavom v čase ostatnej úpravy rozsahu jeho vyživovacej povinnosti k maloletej nie je dôvodný, keď okrem nárastu nárokov na výživu maloletej daného nielen plynutím času, rastom životných nákladov, ktoré skutočnosti samé o sebe neodôvodňujú zníženie výživného zo strany povinných osôb, nedošlo k takej zmene pomerov na strane otca, ktorá by s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti, zákonné ustanovenia a kritériá odôvodňovala zmenu doterajšieho rozhodnutia v časti bežného výživného.

1.2. Za čiastočne dôvodný však považoval návrh otca na prehodnotenie výšky sumy výživného určenej na tvorbu úspor. V posudzovanej veci súd zohľadňoval majetkové pomery otca v rámci jeho schopností a možností uhrádzať bežné výživné v rozsahu potrebnom na uspokojenie základných odôvodnených potrieb dieťaťa, pričom však musel zohľadniť, že tieto spolu so vzdaním sa majetkového prospechu kompenzujú zníženie zárobkových schopností otca v dôsledku priznanej invalidity a zásadného poklesu finančného príjmu otca. Dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu a preukázanú zmenu v dôsledku prekonanej závažnej choroby, na strane otca nebolo spravodlivé od neho naďalej požadovať úhradu ďalšej platby určenej na tvorbu úspor maloletej, k určení ktorej súd pristúpil v čase plnej zdravotnej kondície otca, počas ktorej dosahoval vysoko nadštandardné príjmy. O upustení od tvorby úspor súd rozhodol počnúc mesiacom máj 2016, nakoľko pri výške vyplatených peňažných prostriedkov od zamestnávateľa, by mali otcovi vystačiť na totožný životný materiálny štandard po dobu 28 mesiacov, až do konca apríla 2016, v ktorom období bolo vzhľadom na majetkové pomery otca potrebné naďalej považovať za odôvodnené potreby maloletej aj tvorbu úspor.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie otca aj matky rozsudkom z 18. júla 2024 č. k. 15CoP/35/2023-1376, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd po komplexnom vyhodnotení všetkých okolností prejednávanej veci, po oboznámení sa s obsahom celého spisu, vrátane doplneného dokazovania na odvolacom súde a opätovnom vypočutí účastníkov konania, po vyhodnotení dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie a doplnení dokazovania v odvolacom konaní dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je v napadnutých výrokoch správny. Konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal náležité dokazovanie, správne zistil skutkový stav, pri svojom rozhodnutí aplikoval správne ustanovenia zákona, a hoci odvolací súd vychádzajúc zo zistených skutočností súdom prvej inštancie a v rámci odvolacieho konania, vyhodnotil čiastočne dôvody a závery rozhodnutia odlišne od názoru súdu prvej inštancie, uvedené nebolo dôvodom pre zmenu napadnutého rozsudku, ktorého výroky sú správne. Poukázal na skutočnosť, že výška výdavkov maloletej sa v jednotlivých obdobiach v závislosti na zmene školského zariadenia a stupňov vzdelávania postupne menila. Odvolací súd uviedol, že z ustálených nákladov na odôvodnené potreby maloletej, je nesporné, že výživné vo výške 350 eur mesačne je zodpovedajúce veku a potrebám maloletej pri zohľadnení schopností a možností otca, jeho majetkových pomerov a zmene príjmu matky. Odvolací súd sa zaoberal otázkou, či má otec schopnosti a možnosti na výkon práce a dospel k záveru, že otec je vysokoškolsky vzdelaný, jeho obmedzenie pracovať bolo v rozsahu 50% (45%) a zabezpečenie si príjmu v otcom predkladanom rozsahu nemôže byť postačujúce z pohľadu potrieb maloletého dieťaťa a napokon ani potrieb samotného otca. Z uvedeného možno vyvodíť záver, že otec bez ohľadu na jeho vyživovaciu povinnosť k maloletemu dieťaťu sa vzdal možnosti dosahovať vyšší príjem aj s prihliadnutím na pracovné obmedzenie (§ 75 ods. 1 Zákona o rodine). Spochybnil aj jeho rozhodnutie, po tom ako bol uznaný invalidným, ukončiť pracovný pomer dohodou, zamestnať sa na polovičný úväzok, z ktorého dosahoval len minimálny príjem cca 250 eur mesačne a zároveň ukončiť aj podnikanie. Na základe vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie a doplneným dokazovaním v odvolacom konaní, aj odvolací súd dospel k záveru, že výška výživného 350 eur mesačne určené otcovi na maloletú ostatným rozsudkom o výživnom zodpovedá veku, potrebám maloletej, príjmom oboch jej

rodičov (aj s ohľadom na postupný nárast príjmu matky), schopnostiam a možnostiam otca a jeho majetkovým pomerom (ktoré sú nepochybne oproti matke vyššie), zohľadňuje vzdanie sa príjmu otca (tak ako je odôvodnené vyššie), zohľadňuje aj pribudnutie jeho ďalšej vyživovacej povinnosti, reflektuje aj na výšku prídavkov na dieťa, ktoré matka v priebehu celého obdobia poberala. V neposlednom rade výživné zohľadňuje aj výkon osobnej starostlivosti matky o maloletú a nárast životných nákladov.

2.2. Pokiaľ ide o rozhodnutie v časti tvorby úspor, odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal náležité dokazovanie, vec správne právne posúdil a vyvodil z nej správny záver. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že na strane otca sa zmenili pomery a jeho majetkové pomery mu nedovoľujú tvoriť maloletej úspory. Za významnú pri porovnaní pomerov na strane otca od posledného rozhodnutia súdu o výživnom na tvorbu úspor, ku dňu podania návrhu na zrušenie tvorby úspor, ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie a aj odvolacieho súdu považoval výšku príjmu otca za celé obdobie. Pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že výživné na tvorbu úspor bolo určené otcovi v čase jeho plnej zdravotnej kondície, treba uviesť, že z posledného rozsudku o výživnom nevyplýva zdravotné obmedzenie otca, čoho dôkazom je aj výška jeho v tom čase dosahovaného príjmu. Ak došlo k uznaniu invalidity otca, daná skutočnosť je nesporná, má vplyv na zmenu výkonu jeho práce a automaticky znamená aj zníženie príjmu v rozsahu stanoveného obmedzenia.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka (ďalej aj „dovolateľka“), ktorým sa domáhala zrušenia rozsudku odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vrátenia veci na ďalšie konanie. Dovolateľka podané dovolanie odôvodnila s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené.

3.1. Dovolateľka v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací dôvod vymedzila nasledovnými otázkami: „1) Je splnený základný predpoklad pre zmenu súdneho rozhodnutia v zmysle ust. § 78 ods. 1 Zákona o rodine, ktorým je zmena pomerov, ak zmena pomerov má spočívať v tom, že povinný rodič bol sociálnou poisťovňou uznaný za invalidného, na základe zdravotného stavu povinného rodiča existujúceho v čase predchádzajúceho súdneho konania?“

3.2. Dovolateľka v súvislosti s nastolenou otázkou uviedla, že základom návrhu otca bolo tvrdenie, že na jeho strane došlo k zmene pomerov tým, že bol dňa 27. 02. 2014 uznaný invalidným s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 50%. Dovolateľka však mala za to, že uvedený zdravotný stav otca existoval počas celého predchádzajúceho konania (prvostupňového i odvolacieho). Matka počas súdneho konania tvrdila, že nie sú splnené podmienky podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine pre zmenu predchádzajúceho súdneho rozhodnutia, keď neexistuje zmena pomerov na strane povinného rodiča. Dovolateľka namietala, že stav, ktorý má byť dôvodom pre zmenu pomerov musí objektívne nastať po vydaní predchádzajúceho súdneho rozhodnutia. Zmenu pomerov preto nemožno odvodzovať od skutočností, ktoré majú deklaratórnu povahu. Podľa jej názoru, rozhodnutie sociálnej poisťovne nezakladá nový stav, a teda zmenu pomerov, keď predstavuje len potvrdenie zdravotného stavu už existujúceho, s ktorým zákon spája určitú dávku (v tomto prípade dôchodkovú dávku). Dovolateľka zotrvala na tom, že súdy pri posudzovaní zdravotnej kondície otca nevzali do úvahy skutočnosť, že otec ochorel na onkologické ochorenie a na uvedené sa liečil ešte pred vydaním predchádzajúceho súdneho rozhodnutia, a teda počas súdneho konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletej na čas po rozvode. Prvostupňový aj odvolací súd považovali za rozhodujúce výlučne to, že z predchádzajúceho súdneho rozsudku o výživnom nevyplývalo zdravotné obmedzenie otca. Na základe uvedeného nesprávneho právneho posúdenia veci dospel prvostupňový i odvolací súd k nesprávnemu právnenému záveru, že k zmene pomerov na strane otca došlo na základe objektívnych preukázaných skutočností (t. j. na základe priznania invalidity). Súdy nevzali do úvahy, že existenciu zmeny pomerov na základe ktorej sa môže zmeniť súdne rozhodnutie o výživnom podľa ust. § 78 ods. 1 zákona o rodine treba skúmať oproti času, keď bolo vyhlásené rozhodnutie, ktorého zmena sa požaduje. Keďže otec trpel onkologickým ochorením a na uvedené sa liečil ešte pred súdnym konaním o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletej na čas po rozvode, nemohlo z tohto titulu dôjsť na jeho strane k zmene pomerov oproti predchádzajúcemu súdnemu rozhodnutiu. In fine dovolateľka uviedla, že ak je povinnému rodičovi určená vyživovacia povinnosť vo výške zodpovedajúcej jeho možnostiam v čase jeho určitého zdravotného stavu, samotné rozhodnutie sociálnej poisťovne, ktoré k tomuto istému zdravotnému stavu priznáva dôchodcovskú dávku, nie je dôvodom pre zmenu vyživovacej povinnosti,

keď samotné rozhodnutie sociálnej poisťovne nepredstavuje zmenu zdravotného stavu povinného rodiča, a teda nekonštituuje v tomto smere nový stav. Uvedené potvrdzuje aj fakt, že rozhodnutie sociálnej poisťovne priznávalo invaliditu späťne, t.j. k obdobiu prebiehajúceho predchádzajúceho súdneho konania (01.05.2013).

3.3. 2) „Je v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi pri rozhodovaní o bežnom výživnom aplikovať princíp potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné, avšak pri rozhodovaní o tvorbe úspor tento princíp neaplikovať?“

3.4. Vo vzťahu k druhej dovolacej otázke dovolateľka uviedla, že pri rozhodovaní o bežnom výživnom súd aplikoval princíp potenciality príjmov. Pri rozhodovaní o tvorbe úspor súd skonštatoval, že vzhľadom na preukázanú zmenu pomerov v dôsledku prekonanej závažnej choroby na strane otca by nebolo spravodlivé od neho požadovať platby na tvorbu úspor. Pri rozhodovaní o tvorbe úspor súdy princíp potenciality neaplikovali. Dovolaťka mala za to, že rovnaký princíp by sa mal aplikovať aj a tvorbu úspor. Odlišná aplikácia princípov pre bežné výživné a tvorbu úspor dáva povinnému rodičovi priestor vyhnúť sa plneniu povinností voči maloletému dieťaťu v prípadoch, kedy inak zákon plnenie povinností predpokladá a vyžaduje.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadril otec, ktorý uviedol, že podané dovolanie považuje za nedôvodné, nakoľko právne otázky vymedzené matkou sú irelevantné, hypotetické a pre rozhodovanie súdov v konkrétnej právnej veci právne bezvýznamné. Otec považoval za prvoradé ustáliť podmienky prípustnosti dovolania, pričom zastával názor, že pokiaľ ide o prvú otázku, dovolanie v tejto časti nie je prípustné, keďže súdy návrh otca na zníženie bežného výživného zamietli, t. j. rozhodli v prospech matky. Uviedol, že zamietnutie návrhu otca na zníženie výživného a čiastočné zamietnutie návrhu na zrušenie povinnosti platiť tvorbu úspor je možno považovať za rozhodnutie vydané v prospech matky maloletej. Samotná skutočnosť, že súd zrušil otcovi s účinnosťou od 01. 05. 2016 povinnosť prispievať maloletej na tvorbu úspor, i keď návrh podal dňa 07. 08. 2015, je síce čiastočným procesným úspechom otca v konaní, avšak rozhodnutie o tvorbe úspor nebolo založené výlučne na priznaní invalidity u otca, ale súviselo aj s ďalšími faktormi, akými sú aktuálne majetkové pomery otca a jeho schopnosť dosahovať zárobky v dôsledku jeho zdravotného stavu a odporúčaní lekárov, ako aj pribudnutie ďalšej vyživovacej povinnosti. Otec tiež uviedol, že pokiaľ ide o druhú otázku, Najvyšší súd SR sa k tejto otázke sa už raz vyjadril v uznesení zo dňa 26. februára 2020, sp. zn. 1Cdo/78/2019, keď uviedol, že „podmienkou rozhodnutia v zmysle § 63 ods. 3 Zákona o rodine je kvalifikované zistenie majetkových pomerov povinného rodiča. Ide o výnimku zo zásady spotrebného charakteru výživného. Súd preskúmava majetkovú situáciu povinného komplexne zo všetkých hľadísk a ak dospeje k záveru, že tieto majetkové pomery sú také, že okrem zabezpečenia všetkých bežných potrieb dieťaťa v rozsahu, v akom sa podieľa na životnej úrovni rodičov, majetková situácia umožňuje aj tvorbu úspor, určí výšku výživného s prihliadnutím aj na tento záver. Z ustanovenia § 63 ods. 3 Zákona o rodine možno vyvodíť, že by malo ísť o také majetkové pomery prevyšujúce priemer.“ Na základe uvedeného navrhol, aby najvyšší súd dovolanie ako neprípustné odmietol.

5. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v písomnom vyjadrení k dovolaniu matky, považujúc ho za nedôvodné, vo vzťahu k prvej dovolacej otázke uviedla, že z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je jednoznačne zrejmé, že odvolací súd posudzoval otázku zmeny pomerov na strane otca komplexne a túto videl nielen v skutočnosti, že až po vydaní pôvodného súdneho rozhodnutia došlo k uznaniu jeho invalidity, ale napr. aj v nadväzujúcom ukončení pracovného pomeru otca zo zdravotných dôvodov, jeho dočasnej nezamestnanosti a dosahovaní príjmu len z čiastočného pracovného úväzku. Súdy teda nevychádzali z jednostranných tvrdení otca o zmene pomerom, ale vykonali vo veci komplexné dokazovanie vo vzťahu k ustáleniu si zmeny pomerov, a to nielen na strane otca, ale aj matky a maloletej. Súdy teda nerozhodli len na základe jedinej skutočnosti - rozhodnutia Sociálnej poisťovne o uznaní invalidity otca, ale na základe viacerých rozhodných skutočností, preto právnu otázku nastolenú dovolateľkou nie je možné považovať za otázku, na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Vo vzťahu k druhej nastolenej otázke poukázala na dikciu ustanovenia § 63 ods. 3 zákona o rodine, pričom z formulácie "ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú", je podľa názoru generálnej prokuratúry jednoznačne zrejmé, že pri určení povinnosti povinného rodiča prispievať na tvorbu úspor súd nevychádza z potenciality príjmu, ktorý by povinný rodič mohol dosiahnuť, ale vychádza výlučne

z majetkových pomerov povinného rodiča, ktoré musia byť v čase rozhodovania súdu na takej úrovni, že umožňujú nad rámec povinnosti platiť určené bežné výživné prispievať aj na úspory.

6. Kolízny opatrovník sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých upravenej v piatom diele prvej hlavy druhej časti CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 až § 77a CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolačný dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolačný súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolačím dôvodom.

11. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

13. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolačný súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolaateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolačný súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých

případoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie prípúšťá.

14. Dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená).

15. Ako prvú položila dovolateľka právnu otázku, „či je splnený základný predpoklad pre zmenu súdneho rozhodnutia v zmysle ust. § 78 ods. 1 Zákona o rodine, ktorým je zmena pomerov, ak zmena pomerov má spočívať v tom, že povinný rodič bol sociálnou poisťovňou uznaný za invalidného, na základe zdravotného stavu povinného rodiča existujúceho v čase predchádzajúceho súdneho konania?“

15.1. Odvolací súd ako aj súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založili na tom, že skúmali majetkové pomery otca v čase predchádzajúceho konania a v prebiehajúcom konaní, pričom zhodne dospeli k záveru, že majetkové pomery mu nedovoľujú tvoriť úspory maloletej. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že tieto posudzoval komplexne a vo vzájomných súvislostiach, čo aj vyčerpávajúco zdôvodnil.

15.2. Najvyšší súd uvádza, že odvolací súd nerozhodol len na základe jednej skutočnosti, ktorou, ako sa matka nesprávne domnieva, malo byť rozhodnutie sociálnej poisťovne o invalidite, ale v súhrne viacerých rozhodných skutočností, tak ako to predpokladá ustanovenie § 75 ods. 1 zákona o rodine. Čiastočné vyhoviecie návrhu na zrušenie povinnosti otca prispievať na tvorbu úspor súdy odôvodnili tým, že na strane povinného došlo k zmene pomerov, pričom vychádzali zo skutočností, že k zmene príjmu došlo na základe objektívnych preukázaných skutočností (priznanie invalidity), zníženie príjmu otca, ktorý aktuálne oproti predchádzajúcej úprave predstavuje spolu 2.780 eur, teda rozdiel v príjmoch oproti predchádzajúcej úprave činí cca 1.000 eur, zohľadnili tiež skutočnosť, že otec má aj ďalšiu vyživovaciu povinnosť, ktorá mu od poslednej úpravy pribudla. V neposlednom rade odvolací súd poukázal aj na skutočnosť, že vo vzťahu k ostatným majetkovým pomerom otca, t. j. vlastníctvo nehnuteľností nedošlo k zmene jeho majetkových pomerov.

15.3. Preto dovolateľkou zadefinovaná dovolacia otázka nemá znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Dovolaním nastolená „dovolacia“ otázka tak nemala v danej veci charakter otázky, na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v prípadoch namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci je pritom aj záver, podľa ktorého založenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo viacerých dôvodoch vyžaduje od dovolateľa (pokiaľ chce uspieť) úspešné spochybnenie všetkých takýchto základov rozhodnutia a to sa v tejto veci nestalo.

15.4. Na dôvažok dovolací súd uvádza, že v záujme zdržania sa prílišného formalizmu sa zaoberal dovolateľkinou otázkou, avšak poukazuje na ustanovenie § 424 CSP, v zmysle ktorého môže dovolanie podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Dovolateľka v rámci svojho dovolania neuvádza v akom rozsahu rozhodnutie odvolacieho súdu napáda, preto mal dovolací súd za to, že dovolanie napáda v celom rozsahu. Je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že dovolateľke bolo vo veľkej miere vyhoviecie, keď súd prvej inštancie I. výrokem návrh otca na zníženie výživného zamietol a II. výrokem zrušil povinnosť otca prispievať na tvorbu úspor od 01. 05. 2016, teda v týchto častiach bola stranou úspešnou a nie je osobou oprávnenou podať dovolanie.

16. Druhou dovolateľkou vymedzenou dovolacou otázkou bola otázka „či je v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi pri rozhodovaní o bežnom výživnom aplikovať princíp potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné, avšak pri rozhodovaní o tvorbe úspor tento princíp neaplikovať“.

17. Podľa § 63 ods. 3 zákona o rodine ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať aj tvorbu úspor. V takom prípade súd uvedie pri určení výživného sumu výživného, ktorá je určená na tvorbu úspor, a uloží povinnému rodičovi, aby túto sumu poukazoval na osobitný účet maloletého dieťaťa, ktorý v prospech neho zriadi rodič, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti. Na nakladanie s prostriedkami na účte maloletého dieťaťa je potrebný súhlas súdu.

18. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale

vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. 02. 2019, sp. zn. 3Cdo/236/2018).

19. Dovolací súd analýzou citovaného ustanovenia a vychádzajúc zo zisteného skutočného stavu, tak ako ho zistil odvolací súd a súd prvej inštancie nemohol dospieť k inému záveru než k tomu, ku ktorému pred ním dospel už súd odvolací. Najvyšší súd na tomto mieste odkazuje na svoje skoršie rozhodnutie v prejednávanej veci, uznesenie zo dňa 26. 02. 2020 sp. zn. 1Cdo/78/2019, v ktorom uviedol: „Podmienkou rozhodnutia v zmysle § 63 ods. 3 zákona o rodine je kvalifikované zistenie majetkových pomerov povinného rodiča. Ide o výnimku zo zásady spotrebného charakteru výživného. Súd preskúmava majetkovú situáciu povinného komplexne zo všetkých zákonných hľadísk a ak dospeje k záveru, že tieto majetkové pomery sú také, že okrem zabezpečenia všetkých bežných potrieb dieťaťa v rozsahu, ktorým sa podieľa na životnej úrovni rodičov, majetková situácia umožňuje aj tvorbu úspor, určí výšku výživného s prihliadnutím aj na tento záver. Z ustanovenia § 63 ods. 3 zákona o rodine možno vyvodíť, že by malo ísť o majetkové pomery prevyšujúce priemer.“

19.1. Podľa § 63 ods. 3 zákona o rodine je možné určiť výživné aj na tvorbu úspor pre dieťa len vtedy, ak to umožňujú skutočné majetkové pomery povinného rodiča. Tieto pomery musia byť reálne existujúce, nie len hypoteticky dosiahnuteľné. Na základe princípu potenciality, teda pri zohľadnení iba predpokladaných príjmov alebo majetku povinného rodiča, by bolo možné výnimočne priznať výživné aj na tvorbu úspor, a to najmä v prípadoch, ak by bolo preukázané, že sa rodič zámerne vzdal vyššieho príjmu alebo majetku s cieľom znížiť výživné, čo sa však v posudzovanom prípade nestalo. Dovolací súd upriamuje pozornosť na bod 59. odôvodnenia, v ktorom odvolací súd uviedol: „Za nedôvodné vyhodnotil odvolací súd aj námietky matky o tom, že ku zmene pomerov na strane otca došlo jeho vlastným rozhodnutím (ukončenie pracovného pomeru dohodou, zmena práce na čiastočný úväzok, práca za minimálnu mzdu, prevod obchodnej spoločnosti na jeho matku), nakoľko priznanie invalidity a ukončenie pracovného pomeru zo zdravotných dôvodov bolo v konaní preukázané.“

20. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v poradí druhá dovolateľkou nastolená dovolacia otázka, dovolacím súdom riešená nebola, preto je dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné. Súd v základnom konaní túto otázku vyriešili správne, preto je dovolanie v tejto časti nedôvodné.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie matky, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

22. Vzhľadom na odmietnutie dovolania vo vzťahu k dovolacej otázke č. 1, dovolací súd nepovažoval za potrebné samostatne formulovať výrok o zamietnutí dovolania vo vzťahu k dovolacej otázke č. 2 a dovolanie odmietol ako celok.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.